

Pri vodnjaku.

Na večer pri studencu
dekleta dobroznana
zajemajo vodice
si v vederca kovana.

Ko polni se posoda,
mladenke govorijo:
Kaj novega je v vasi,
komu da zdaj zvonijo.

Kje ta in ta se ženi,
koga bo ona vzela,
in koliko pač dote
nevesta bo imela.

Pa reče dekle jedno:
»O, čujte me, dekleta,
kako se spozabila
sosedova je Meta!

Pod oknom ji sinoči
gozdarjev sin postajal,
in šopek mu je dala,
ko pozno je odhajal!

Dekleta se zardijo
zdaj v gnjevu vse srditem:
»Kaj pa bo oče rekel
o grehu tem odkritem?«

»Poglejte jo hinavko
med nas naj več ne hodi,
ker trpi, da gozdarjev
zvečer krog hiše blodi!«

Vodica srebropena
pa mirno dalje teče
in nje šumenje tajno
dekletom to šepeče:

Vzela vas, vzelila,
sedaj je Meta mlada:
Ker vsaka bi med vami
imela njega rada...

Zorana.

Žensko vprašanje.

Spisala Ivanka A.

Jej drugimi vprašanji, s kojimi se posebno bavi sedanji svet, je tudi žensko vprašanje. In kakor o drugih predmetih, tako se tudi o tem sodi in razmotriva mnogo in — različno. Ko se nekateri ogrevajo za to stvar, ter jej hoté pomoči do zaželjenega cilja, jej nasprotujejo drugi ter jej stavijo zapreke. Nekaterim je geslo njih delovanju: živela ženska emancipacija!« A drugim: »Poraz jej!«

To je pač vedna in vedna osoda pamentnih in potrebnih, kakor tudi nespametnih in nepotrebnih vprašanj, koje zastavlja in rešuje svet.

No, po mojem mnenju in prepričanju, je žensko vprašanje pametno in nujno potrebno. Ženska se skoro, skoro emancipiraj! Emancipirana ženska bodi glavni temelj, na kojega se zidaj nova, srečnejša osoda narodov.

Mogoče se tem mojim besedam ta ali oni — možno in verjetno da tudi — ona — prezirljivo smehlja. — Pa, slobodno! Jaz govorim iz prepričanja, kojega niti tako smehljanje ne omaje.

Ne mislite pa, da jaz govorim o nekih strašilih, ki hočejo svojo neumno pretiranost v obnašanju in mišljenju uveljaviti in opravičiti

v — ženskej emancipaciji. O ne! To so k večjemu emancipirane goske! Tem se o pravej, plemenitej ženskej emancipaciji niti ne sanja! Pa tudi zares! Emancipacija, koje cilj bi bil, oblačiti se kolikor možno ekstravagantno in po možkem kroju; potem nositi dežnik kakor »gigerl« in obnašati se kolikor možno oblastno, proti možkim drzno in izzivajoče, tu in tam zaničljivo in da se vsemu postavi krona, kaditi uprav sultanski — tako emancipacijo pač treba zatreti, ugonobiti osmešiti. Taka ženska nima z mojo emancipirano žensko najmanjše zveze, niti najmanjšega sorodstva. Kakova pa bodi ženska devetnajstega ali bolje dvajsetega stoletja! Čujte, kako si jo predstavljam jaz.

Iz lastne skušnje sem prepričana, da je najtrdnjši temelj vsemu dobremu in lepemu, globoka, prava, srčna vera. Verna — v srcu mnogo bolj, nego v zunanjih, največkrat hlinjenih, trhlih dokazih, — bodi ženska. Smelo se drznem trditi, da je človek tedaj najbolj svoboden, kadar je najbolj čednosten.

Na krilih čednosti, povzdigne se ženski duh visoko nad nečimurno, prazno vsakdanjost in hrepenel ter omedleval ne bode za novo obleko, novim klobukom. Velikoveč bode iskala zabave, prijetnosti in zadovoljnosti v znanosti. A znanosti iskala bode radi znanosti same, ne pa radi naslova doktorica, profesorica i. t. d. Častni naslov bodi znanju vedno kot malovreden nameček. Zato naj tudi ne bodejo velikošolske študije jedini cilj ženskej emancipaciji! To bi bilo stvari naravnost škodljivo. Seveda je lepo in — imenitno, ako ktera z uspehom dovrši študije na visoki šoli, ter potem samostojno, blagonosno deluje za človeštvo. A to more doseči razmeroma le prav malo ženskih, bodisi že radi gmotnih sredstev ali pomanjkanja učilišč za ženske. In ko bi to tudi bilo vsem možno, — ne sme le bi se nikakor vse posluževati te možnosti. To je jasno brez besed. A tako daleč ne vem, da bi nas privedel sploh kateri vek in brez skrbi smemo želeti mnogo slovenskih slušateljic na univerzah.

Žensko emancipacijo in znanost sploh torej nikakor ni omejiti na medicinske in pravne študije. Tudi nikakor ni potrebno, da bi vsaka ženska bila visoko učena ali zelo študirana. Ako pa je ktera tako učena vsled duševnih močij in gmotnih razmer, — prav je, hvalno in lepo. Drugim pa, to je ogromnej večini ženskih, pravim:

Iščite znanosti po svojih močeh in pripomočkih. Čitajte dobre knjige, čitajte pazljivo in marno. Skušajte primerjati to, kar čitate, sedaj z onim, kar ste kdaj čitale in — doživele! Opazujte, razmislite in presoajte življenje od vseh strani, v vseh okoliščinah. Storite to se stališča čednosti. In kar spoznate s tega stališča za pravo in dobro, tega se oprimate trdno in skušajte prenesti v resničnost, v

življenje. Vaše prepričanje bodi v tem neomajno kakor skala, ob katero se že tisočletja zaman besno zaganja ljuti val morja. In — emancipirane ste.

Stem pa nikakor ne bodi rečeno, ljube i drage Slovenke, da bi morale vedno govoriti le učeno in vedno mučiti in napenjati duševne sile ob reševanju raznih znanostnih vprašanj. Bog varuj! Potem bi pa bilo res neprijetno in dolgočasno na svetu. Tudi bi se nam lahko očitalo, da svoje znanje obešamo na solnce ter se ponašamo z njim kakor — z obleko.

Kadar je čas za to, le bodimo žive, brezskrbne, vesele in ljubeznjive! Tudi emancipirana ženska očaruj s svojim smehom in ljubkostjo svoje obližje. Zgodi se pa to le v razvedrilo sebi in drugim. Onega neumnega, rekla bi topega, budalastega prilizovanja, brez misli in čvrste plemenite samozavesti — onega pa se je ogibati kakor kužne bolezni. Ako bi se vse ženske tega držale, potem bi se pač tudi radi ali neradi spametovali gotovi možki, ter uvideli, da ženska ni mrtva ali le nekako umetno živeča igrača, na svetu le radi njihovega kratkočasjeja in njihovej muhastej volji na razpolaganje. Jaz sploh ne razumem, da je možno občevati ali celo ljubiti domišljavo bitje, ki skoro ne ve, da živi, še manj pa kako in zakaj da živi...

Nasprotno pa, kako hitro in prijetno nam poteče čas v izobrazenej družbi! Duševno izobražen človek je vedno duhovit tudi v zabavi in kratkočasju. Njegovo govorjenje je vedno zanimivo in prijetno. Z jedno besedo ti pove več, nego puhloglavc s petdesetimi. Vedno ga moraš občudovati in raduješ se njegove družbe. In še potem, ko se že ločiš od njega, premišljaš njegove nazore o različnih stvareh ter jih presojaš. Baš pri tem pa duševno mnogo pridobiš.

Zato pa seveda emancipirane ženske niso one goske, koje neskončno osreči drzen smehljaj in se jih pita ob jednom s slaščicami, s frazami, kojih imajo navadno možki za vse slučaje kar cele zaloge... Za takove puhlice ima izobrazena ženska le prezirljiv, a v najboljšem slučaju pomilovalen posmeh. Pač pa ljubi izobrazena, duševno svobodna ženska, ako se vname ljubezen v nje globokočutečem, plemenitem srcu — neprimerno iskreneje in zvesteje, nego one praznoglave in domišljave dame, modernega salona.

Ljubezen duševno emancipirane, plemenite ženske se ne more nikdar dovolj ceniti in nje vzvišene moči in ognja ne opiše nobeno pero...

In kakova gospodinja, kakova mati postane tako emancipirana ženska! Vsaj ona ne pozna dolžnosti le iz pripovedovanja drugih. Njej niso te dolžnosti navada, običaj... Globoko v njenej duši je

krasen altar in na tem altarju imajo prostor nje čustva, nje dolžnosti . . . Njim daruje in posvečuje vse svoje duševne in telesne sile. Pot, po katerem ima hoditi, si je ostro in določno začrtala . . . Zato stori vse premišljeno, varno in gotovo. Njenemu paznemu očesu ne odide noben nedostatek v hiši. Ko pa ga je zapazila, ne miruje prej, dok ga ne odpravi. Svojemu možu je desna roka, a pri tem udana in ljubeča soproga. Ako zazre sè svojim globokim duševnim bolj nego telesnim očesom oblak na njegovem čelu, skuša ga razvedriti in vtolažiti. Premnogokrat mu vé pomagati tudi z modrim svetom in dejanjem. Nje otroci niso nikdar razuzdani in razvajeni. Pozna se jim na prvi hip, da jih odgoja skrbna in umna roka . . . Ti otroci nikdar niso nepokorni in ne ubogajo iz bojazni, marveč iz ljubezni in spoštovanja. V svojej materi vidijo svetnico, v očetu dobrega in ljubega gospoda in zapovednika.

Taka je emancipirana ženska kot gospodinja, soproga in mati.

A tudi ona, ki se ne poroči, ni prav v ničemur podobna zloglasnim »starim devicam«. Kajti, emancipirana ženska stremi le in edino le za dobrim in lepim — a ne možkim! To išče ona v sebi samej, v svojej lastnej duši. Glavna briga jej je vzvišena duševna izobraženost in popolnost. V tem je neomajljiva! Stem skuša pa blagodejno vplivati na svoje obližje ter sploh koristiti človeštvu. In tako bitje vendar ni smešno, hudobno! V dosego vsega tega pa vsekako ni neobhodno potreben zakon.

Tako nekako si jaz predstavljam žensko emancipacijo in ako bi bile vse ženske tako emancipirane, — koliko zla, bede in gorja bi izginilo s sveta! . . .

Sreče!

Spisala „Z“.

H, vi dobri ljudje, ali veste, kaj je bol? Ali veste, kaj je silna, divja, strašna dušna bol? Ali veste, kaj je lakota, brezumna, grozna lakota po sreči?

Ha, ha, vaše egoistične duše, vaša mrtva, mrzla srca naj vedo! ? Neumno!

Saj se smejem in vi se mi smehljate, vsaj sprejemam iz vaših plemenitih rok prijaznost in ljubeznjivost, kaj hočem pač več! ?

Ha, mar meni taka naberačena čustva, mar meni drobtine, ko potrebujem hleba!